

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

28 august 2014

mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
lărgit al Curţii Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii:

Tatiana Vieru
Ion Corolevski, Ion Druță
Sveatoslav Moldovan, Iuliana Oprea

judecând recursul declarat de Pasquini Andreas, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Pasquini Andreas împotriva Penitenciarului nr. 13, mun. Chişinău privind obligarea executării obligațiilor de către organul administrativ, împotriva deciziei Curții de Apel Chişinău din 30 ianuarie 2014,

C O N S T A T Ă :

La 19.06.2013, reclamantul Pasquini Andreas s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Penitenciarului nr. 13, mun. Chişinău, solicitând obligarea executării obligațiilor în vederea creării condițiilor de detenție.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la 18.01.2013, el s-a adresat către Departamentul Instituțiilor Penitenciare cu o petiție referitor la încălcarea condițiilor de detenție, fiindcă nu se respectă prevederile art. 3 din Convenția Europeană.

Susține că drept reacție la petiția sa, la 18.05.2013, a primit răspuns de la Procuratura Centru, mun. Chişinău, prin care i s-a comunicat că plîngerea sa ce vizează condițiile de detenție a fost expediată în adresa Directorului General al Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chişinău din 08 octombrie 2013, a fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de Pasquini Andreas împotriva Penitenciarului nr. 13, mun. Chisinău privind obligarea executării obligațiunilor de către organul administrativ.

În motivarea soluției, instanța de fond a reținut că, prin răspunsul din 18.05.2013, petiționarului nu i s-a refuzat în soluționarea problemei invocate, dar i-a fost explicat că petiția se află în curs de examinare.

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, la 12.11.2013, Pasquini Andreas a atacat-o cu apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chişinău din 08 octombrie 2013 cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă.

În argumentarea apelului, apelantul a invocat că la examinarea cauzei nu au fost prezentate probe, care ar confirma că pîrîtul a executat obligațiile cu privire la

asigurarea detenției reclamantului în condițiile de lipsă a unui tratament degradant și inuman, deoarece în materie de contencios administrativ anume pîrîtului îi revine obligația de probațiune, care nu a fost executată.

La fel a invocat includerea sa în celule cu prea mulți deținuți, suprafața nu corespunde normelor, lipsește aerisirea, alimentarea insuficientă, încălcări ce contravin art. 225 și 228 Cod de executare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 ianuarie 2014, a fost admis apelul declarate de Pasquini Andreas pe alte temeiuri, casată hotărîrea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 08 octombrie 2013 și pronunțată o hotărîre nouă sub formă de încheiere prin care a fost încetată acțiunea lui Pasquini Andreas împotriva Penitenciarului nr.13, mun.Chisinău privind obligarea executării obligațiunilor de către organul administrativ, deoarece pricina nu urmează a fi judecată în procedura civilă.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a invocat prevederile art. 265 lit. a) CPC, constatînd că instanța civilă n-are competență să judece cererea lui Pasquini Andreas privind obligarea pîrîtului Penitenciarul nr.13 să execute obligațiile de asigurare a condițiilor de detenție cu respectarea prevederilor art. 3 al Convenției Europene, or, această competență aparține instanței ce soluționează executarea hotărîrilor penale, conform Codului de executare.

Considerînd ilegală decizia instanței de apel, la 22.04.2014, Pasquini Andreas a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 30.01.2014 și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța competentă.

În argumentarea recursului recurentul a invocat că cauza urma să fie examinată în ordinea contenciosului administrativ.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Pasquini Andreas a fost considerate admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide temeinicia lui, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC al RM, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit reține că la adoptarea deciziei contestate nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, respectiv au fost aplicare eronat normele de drept procedural, situație ce impune rejudecarea cauzei.

Potrivit materialelor cauzei, reclamantul Pasquini Andreas a înaintat cerere de chemare în judecată privind obligarea Penitenciarului nr. 13 să execute obligațiile de asigurare a condițiilor de detenție.

Instanța de fond a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Pasquini Andreas, deoarece prin răspunsul din 18.05.2013, nu i-a fost refuzat în soluționarea problemei invocate.

Instanța de apel a casat această hotărîre și a emis o hotărîre nouă sub formă de încheiere prin care a încetat acțiunea lui Pasquini Andreas din motiv că pricina nu urmează să fie judecată în procedura civilă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ilegală decizia instanței de apel pornind de la următoarele.

După cum atestă actele cauzei, instanța de apel la adoptarea soluției, a invocat prevederile art. 265 lit. a) CPC, constatînd că instanța civilă n-are competență să judece cererea lui Pasquini Andreas privind obligarea pîrîtului Penitenciarul nr.13 să execute obligațiile de asigurare a condițiilor de detenție cu respectarea prevederilor art. 3 al Convenției Europene, or, această competență aparține instanței ce soluționează executarea hotărîrilor penale, conform Codului de executare.

Colegiul consideră că instanța de apel eronat a apreciat obiectul litigiului dedus judecării.

Or, deși acesta definește cererea de chemare în judecată ca fiind de obligare la executarea obligațiilor de asigurare a condițiilor de detenție, din textul acesteia rezultă că Pasquini Andreas contestă faptul că a expediat în adresa directorului Departamentului Instituției Penitenciare o petiție cu privire la condițiile de detenție, însă a primit răspuns de la un alt organ (Procuratura Centru, mun. Chișinău), cu care nu este de acord.

În acest sens, Colegiul conchide că instanța de apel eronat a constatat că acțiunea în cauză nu urmează a fi judecată în procedură civilă, deoarece cererea de chemare în cauză conține elementele procedurii în contencios administrativ. Or, reclamantul contestă faptul că s-a adresat cu o petiție privind nerespectarea condițiilor de detenție, care nu a fost soluționată.

Potrivit art. 3 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Prin urmare, Colegiul constată cu certitudine că acțiunea înaintată de Pasquini Andreas împotriva Penitenciarului nr. 13 urmează să fie examinată în ordinea contenciosului administrativ, între altele cum corect a apreciat și instanța de fond.

Articolul 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale garantează dreptul la un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale pentru oricare persoană care pretinde a fi victima unei îngrădiri a drepturilor și libertăților protejate de Convenție.

Statul, prin intermediul instanțelor judecătorești sesizate, are obligația de a garanta caracterul efectiv al accesului la justiție.

În speță, drept urmare a interpretării și aplicării eronate a legii materiale, instanța de apel l-a lezat pe Pasquini Andreas de dreptul la un recurs efectiv, care presupune dreptul de a ataca în fața instanțelor judecătorești orice pretinsă violare a drepturilor sale prevăzute de Convenție, dar și obligația instanțelor judecătorești de a examina efectiv cazul dedus judecării privind pretinsa violare a drepturilor sale.

Prin urmare, în aceste condiții, încetarea procesului a dus la îngrădirea căii de protejare în esență a dreptului încălcat pe care o are recurentul.

Astfel, Colegiul conchide că în speță, încetarea procesului echivalează cu încălcarea accesului liber la justiție și a dreptului la un proces echitabil, avînd drept efect restrîngerea drepturilor procesuale ale recurentului într-un mod incompatibil cu dispozițiile art. 6.1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În consecință, instanța de recurs conchide că, instanța de apel, care are atribuții de dezvoltare devolutivă a fondului cazului la judecarea apelului, nu a constatat și elucidat toate aceste circumstanțe importante pentru soluționarea pricinii în fond, și, ca urmare, a pronunțat o soluție ilegală.

Astfel, fiind prezente motivele de casare a deciziei, prevăzute de art. 432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit va admite recursul declarat, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Ținând cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Se admite recursul declarat de Pasquini Andreas.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 30 ianuarie 2014, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Pasquini Andreas împotriva Penitenciarului nr. 13, mun. Chișinău privind obligarea executării obligațiilor de către organul administrativ și remite cauza la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău într-un alt complet.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Ion Corolevschi

Ion Druță

Sveatoslav Moldovan

Iuliana Oprea